

дій; надання відповідним оперативним органам письмової вказівки про доставлення затриманих та заарештованих за місцем слідства.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: закон України від 13.04.2012 р. із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 14.04.2017 р. № 1950-19. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана.

2. Уголовно-процесуальный кодекс Республики Беларусь от 16 июля 1999 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kodeksy.by/ugolovno-processualnyy-kodeks>.

3. Уголовно-процесуальный кодекс Грузии от 09.10.2009 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf

4. Закон Грузии «Об оперативно-розыскной деятельности» от 30.04.1999 г. № 1933-Пс [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/18472>.

Біліченко Валерій Віталійович
ст. викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Мінчук Дарія Миколаївна
курсант факультету економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Взагалі, протидія злочинності залежить від властивостей злочинності, а також від тих криміногенних факторів, що породжують злочинність. Протидія злочинності - це діяльність, спрямована на усунення дії криміногенних факторів шляхом:

- 1) реагування на самі ці фактори;
- 2) реагування на вчинені злочини[1].

Щодо України, то протидія злочинності у нашій країні базується на профілактиці злочинів та їх попередження. Не дивлячись на потуги реформування правоохоронної системи, в Україні відсутня досконала правоохоронна система, тому протидія злочинності немає значної ефективності та результативності, навпаки кількість злочинів зростає.

Таким чином, нам слід вирізняти дві форми протидії злочинності:

1 форма - реагування на криміногенні фактори, що формують особистість злочинця і сприяють прояву її у вчиненні злочину. Така форма називається попередженням злочинності або профілактикою злочинності;

2 форма – реагування на вчинення злочинів називається репресією, або каральною діяльністю.

Якщо реагування на злочинність у формі попередження (профілактики) і у формі репресій (кари) здійснюється адекватно і належним чином - то це контроль над злочинністю. Коли цього немає, то кажуть про втрату контролю над злочинністю.

Контроль над злочинністю є нормальним, якщо він не перешкоджає свободі і демократичному розвитку суспільства. Інакше буває при

тоталітаризмі. Оскільки існування причин і умов злочинності зумовлене природними властивостями волі і свідомості людини, її здатністю до вибору, то протидія злочинності не може полягати в намаганні повністю усунути криміногенні фактори і злочинність, яку вони породжують. Нормальною є протидія, що полягає в намаганні встановити контроль над злочинністю шляхом створення найкращих умов для формування і прояву нормальної, добродійної форми волі і найгірших умов для формування і прояву ненормальної, злочинної форми волі, тобто свавілля [2].

Жодне суспільство не може викоренити повністю злочинність, але воно має протидіяти їй належним чином. Відповідно до розвитку самого суспільства змінюються і засоби протидії злочинності. Чим цивілізованіше суспільство, тим цивілізованіші і засоби протидії злочинності.

В сучасних демократичних країнах, що розвиваються цивілізованим шляхом, контроль над злочинністю здійснюється демократичними засобами, які не перешкоджають вільному розвитку людини і суспільства. Для тоталітарних суспільств властивим є те, що контроль над злочинністю здійснюється засобами, які мають тоталітарний характер. Ці засоби можуть приводити до вражаючого зниження статистичного рівня злочинних проявів. Так було при режимах Муссоліні, Гітлера, Піначета. Але тоталітарні засоби контролю діють шляхом обмеження свободи усіх громадян, а не лише злочинців, тому вони є протиприродними і руйнують механізм нормального існування суспільства, що і підтвердилось історичним досвідом. Слід не забувати, що кожен народ своїх правителів заслуговує сам.

Сучасна кримінологія поки-що не виробила досконалої концепції протидії злочинності. Якщо узагальнити ідею А.С. Макаренка про те, що "господарчий розрахунок - видатний педагог", і ідею Ф.М. Достоєвського про те, що "пороки людські породжуються не діловитістю", та інші ідеї і факти, то можна дійти наступного висновку: «Основними природними культуризуючими засобами, що діють проти причин і умов, які формують особистість злочинця, є: 1) здорове, узгоджене з законами природи підприємництво; 2) натуралістичне і релігійне просвітництво».

Підприємництво є тим каналом, через який у людини формується те, що ми називаємо "здоровим глуздом", тобто нормальна добродійна форма волі і свідомості людини. Ця властивість робить підприємництво разом з просвітництвом основними природними засобами попередження (профілактики) злочинності, тому що заняття ними змушує людину узгоджувати свою волю і свідомість із законами природи і діяти за цими законами. Крім того, як показує історичний досвід, ефективність репресивної форми протидії злочинності залежить від функціонування в суспільстві узгодженого з законами природи підприємництва в умовах цивілізованого ринку. Без такого підприємництва репресія, діяльність репресивних органів стають неефективними і втрачають свою роль. Підприємництво є природним конкурентом злочинності, а також умовою ефективності репресії злочинців, отже воно забезпечує нормальний контроль над злочинністю[3].

Відповідно до цього в Інституті держави і права НАН України розробляється так звана підприємницько-репресивна модель протидії

злочинності за формулою "підприємництво плюс репресія". Згідно з підприємницько-репресивною моделлю слід розрізняти злочинність 2-х типів:

I-й тип - злочинність суспільств, що мають так званій цивілізований ринок, в якому вигідно бути чесним підприємцем;

II-й тип - злочинність суспільств, що не мають такого ринку.

Перший тип злочинності характеризується тим, що за наявності протидії їй з боку ринкового підприємництва вона піддається також контролю з боку держави.

Характерною особливістю другого типу злочинності є те, що за відсутності протидії з боку ринкового підприємництва вона не піддається контролю з боку держави. Оскільки в Україні сьогодні немає справжнього (цивілізованого) ринку, коли чесним підприємцем бути вигідно, то і маємо злочинність другого типу, яка проявляється у вигляді криміналізму.

Україна має ефективні методи протидії злочинності, але їх застосування залежить від специфічної діяльності підготовлених правоохоронних органів.

1. Криминология. Учебник. под ред. Лихолоба и Филонова. - Киев, 2007.

2. Зелинский А.Ф. Криминология: Курс лекций. - Харьков, 1996.

3. Шнайдер Г.И. Криминология. - М., 1994.

4. Вербенський М. Г. Транснаціональна злочинність : Монографія / М. Г. Вербенський. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2009.

5. Куц В. Н. Роль кодификации уголовного законодательства Украины в сближении европейских законодательных систем / В. Н. Куц // Вісник Національного у-ту внутр. справ. – Х. – 2000. – вип. 12. Ч. 2.

6. Кальман А. Что противопоставит преступности? / А. Кальман // Зеркало недели. – № 8. – 7 марта 2009.

Бузоверя Євген Юрійович
здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ОПЕРАТИВНИХ ТА СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ У ПРОЦЕСІ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ ВИЯВЛЕННЮ ТА РОЗСЛІДУВАННЮ РОЗБОЇВ

Важлива роль у вирішенні завдань ефективної протидії розбійним нападам належить взаємодії оперативних та слідчих підрозділів як погодженої діяльності, що забезпечує швидкість і якість розслідування. Однак аналіз сучасної практики оперативно-розшукової та слідчої діяльності свідчить про незадовільну якість розкриття розбоїв, оскільки їх кількість щороку зростає. Певним чином цей факт відображає високий рівень професіоналізму злочинців, але так само свідчить і про наявність серйозних недоліків у діяльності, спрямованій на протидію даним злочинам.

Проведений аналіз наукових праць, присвячених проблемним питанням подолання або нейтралізації протидії учасників організованих злочинних угруповань виконанню правоохоронної функції держави та правосуддя, свідчить про те, що засобів протидії кримінального середовища велика кількість, а їх тактика достатньо різнопланова. Так, встановлено, що організовані злочинні угруповання, здійснюючи заходи протидії, переважно діють у двох напрямках: